

FOLK OG LAND

 REIDAR MELAND
 NEDRE HOLMEST. 2
 STAVANGER 59

NR. 3 — 13. ÅRGANG

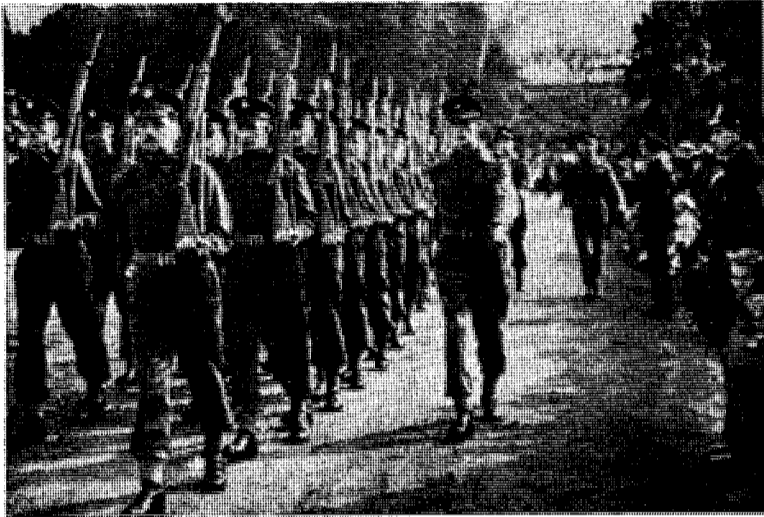
LØRDAG 25. JANUAR 1964

LØSSALG 1 krone

Siegfried:

Frigjøringsmennene isving sommeren 1945

Thomas Chr. Wyller skildrer maktkampen

Flere okkupasjonestrupper: A composite Battalion of the Guards. Det var da en av Osloavisene (vi kan vel tenke oss hvilken?) skrev begeistret om «the style and precision» hvormed de okkuperte oss.

Thomas Chr. Wyller: Regjeringsskiftet sommeren 1945. Universitetsforlaget.

II.

Vi fortsetter i dag våre bemerkninger til kampen om regjeringsmakten i 1945 slik den skildres av Thomas Chr. Wyller i boken «Regjeringsskiftet sommeren 1945».

Vi nevnte at stortingspresidentene allerede 7. mai 1945 prøvet å ta initiativet ved et opprop, som foruten å mane til ro og orden, også meddelte at stortinget ville bli sammenkalt til møte så snart kommunikasjonene til lot stortingsrepresentantene å møte frem.

Det Storting som ble valgt i 1936 forlenget som kjent ulovlig sin egen funksjonstid med et år, noe der

allerede før krigen bragte Quisling til offentlig å stemple det som ulovlig. De partier som dirigerer folke meningen stilte seg imidlertid som garanter for ulovligheten. Imidlertid ville skjebnen at Stortinget ikke bare skulle bli sittende ulovlig ett år ut over funksjonstiden, men at det som en gjenganger skulle vandre med ut gjennom hele okkupasjons tiden for så til ubehag for de selvbestaltede makthavere å dukke frem igjen fem år senere i mai 1945.

Det var naturligvis ikke den gamle ulovligheten fra 1939 som gjorde at Hjemmefrontledelsen (HL) og kong Haakon nå i 1945 erklærte det gamle Storting for ulovlig og motsatte seg at det skulle innkalles. Det var — og logisk nok na-

turligvis fra deres side som bygget opp legenden om Norges fortsatte krigføring og forberedte det politiske oppgjør med Nasjonal Samling på dette grunnlag — Stortingets deltagelse i riksrådsforhandlingene i 1940 som hadde bragt det i unåde hos HL, og enda mere kanskje hos den konge som det under prøvoteringen hadde erklært seg villig til å avsette med tilstrekkelig stort flertall.

Dette lot seg naturligvis, som alle forstår, ikke innpasse i legenden. For erklærte folkets egen valgte representasjon, Stortinget, at kongen og hans Londonregjering ikke var istand til å styre i Norge og derfor ønsket å avsette dem for å komme til den varige ordening med Tyskland som kongen under påberopelse av parlamentarismen hadde veltet i april 1940 for å påføre oss en på forhånd tapt krig isteden, så kunne vel ikke den «Elverumsfullmakt» som man dengang bygget hele ulovligheten på ha noe reelt grunnlag. Og når ikke stortinget engang forstod at det var fortsatt krigstilstand og at NS-folk var landsforrædere, men drev maskepi med fienden og aksepterte en lang rekke NS-folk som riksrådskolleger, så var jo i virkeligheten dermed slått undav det såkalte rettsoppgjør før det var begynt.

Wyller sier det slik:

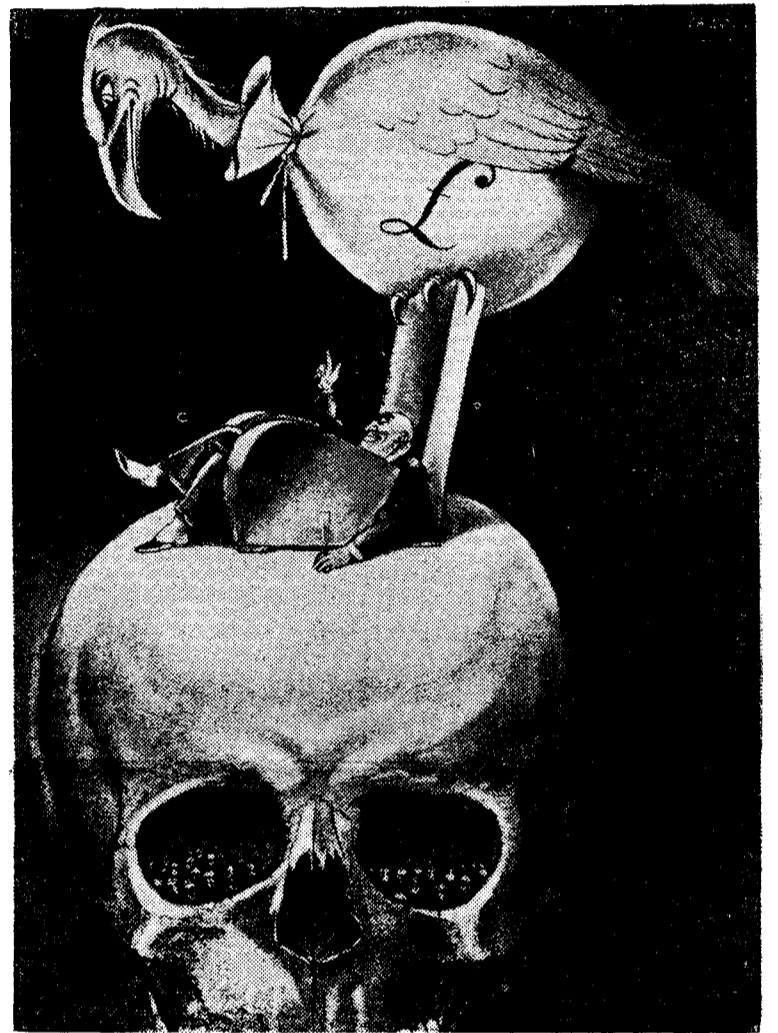
«For HL stod presidentskap som symbolet på mye av motstandsbevegelsen var blitt skapt for å bekjempe, og bare langsomt hadde institusjonen Stortinget i HL-medlemmernes sinn maktet å fortrenge de inntrykk stortingsmennene og deres ledere hadde skapt under riksrådsforhandlingene i 1940.» (Side 18).

I disse linjer, som naturligvis stemmer med det faktiske forhold, avsløres i et lynglimt hele humbugen. For denne forholdsvis lille gruppe av selvbestaltede patrioter, som i sin propaganda utad var så bekymret for både konstitusjonen og folkestyret, de prøvet altså med makt å motsette seg folkevilljen slik den ifølge deres egen

Forts. side 2

Hallgeir Horde:

Øst - Vest to verdener?

Storpolitikken stadig like populære slager er sangen om «fredelig sameksistens» mellom stater med forskjellige systemer. Man skulle nesten tro at grunnen til alle stridighetene bare var de «forskjellige» innenrikspolitiske systemer som de to super-maktene representerer og med stort raffinement

tvinger igjennom i hver sin halvdel av verden.

Vi vil bare minne om at til alle tider har stater med de forskjelligste systemer «sameksistert» i luttet harmoni uten at systemet som sådant har ført til krig mellom dem. Det er først i utenrikspolitikken at makte-

Forts. side 8

Hjemmefrontens fokerettsstridige bander marsjerer i Oslo - efter at tyskerne har kapitulert.

Og her er HL isving med å arrestere landsmenn.

Frigjøringsmennene i sving - -

Fort. fra side 1

demokratiske innstilling automatisk gav seg uttrykk gjennom stortingsflertallet. Det var ikke Stortingets skyld at riksrådsforhandlingene ikke førte frem i 1940, men hadde ikke Terboven veltet spillet, så ville tydeligvis HL da slett ikke akseptert den hellige folkevilje, men ville ha gjort opprør.

Hva Londonregjeringen angår var den ikke et hår bedre. Også den foraktet i høy grad det Storting hvis «Elverumsfullmakt» den ellers klynget seg til. Da den selv var ute av stand til å styre i Norge — forøvrig slik Stortinget hadde slått fast alt i 1940 — så gav den som nevnt i forrige artikkel HL fullmakt til å styre i sitt sted. Den gav det ukonstitusjonelle HL den makt som rettelig burde ligget hos Stortingets presidentskap. Wyller skriver:

«Regjeringens holdning var neppe mildere, at presidentene hadde latt seg presse til å forsøke å avsette den, var verken glemt eller tilgitt. Den så ikke presidentene som noen gruppe med innflytelse og autoritet, å gi de folkevalgte og deres fremste tillitsmenn noen fullmakt i overgangstiden, var aldri på tale». (Side 18—19).

En merker seg her at Wyller griper til den gamle undskyldningen for alle andre enn NS-folk som samarbeidet med tyskerne. I likhet med hele den norske industri, med alleslags berggraver og welhavener, med avskallede nasjonalsosialister og med forretningsfolk av enhver art, så ble også stortinget «presset» til det de gjorde. Oss bekjent var det eneste presset det her var tale om dette at alle disse herrere — riksrådsforhandlerne ibefattet — presset seg inn på okkupasjonsmakten for å skaffe seg partipolitiske, maktpolitiske eller forretningsmessige fordeler.

Stortinget representert ved presidentskapet så på sin side

«HL nærmest som potensielle kupp-makere, som en trussel mot landets politiske system». (Side 19).

Og det var jo riktig. Ja, den hadde ikke bare betydning en trussel mot landets politiske system, men under okkupasjonen var den en trussel mot landet og mot de enkelte norske borgere, hvis liv og eiendom ble satt inn av denne flokk usurpatorene, som hverken ville anerkjenne det gamle storting eller

okkupasjonsstyret, bare seg selv.

Medvirkende når det gjaldt denne bedømmelse av HL var naturligvis også den stilling HL hadde tatt til det kommunale selvstyre. For denne HL som så kraftig hadde angrepet NS og det kommunalstyre som ble etablert i okkupasjonstiden, den mente tydeligvis når alt kommer til alt at ordningen likevel var utmerket i en krisetid. Wyller skriver:

«Av sikkerhets- og effektivitetsgrunner, hevdet HL, måtte i den første tid de folkevalgte kommunestyre fra 1937 ikke innkalles. Kommunene skulle styres av folk utpekt gjennom et oppnevningssystem hvor nasjonal pålitelighet og personlig dyktighet måtte være utvalgs-kriteriene».

«Mot HL's linje ble det — til dels med stor virkning — reist en indignert motstand. Det ble hevdet at HL tok sikte på å eliminere folkestyret og bane vei for «nyfascisme», ja at motstandslederne planla kuppfor-søk. (Side 26).

Wyller prøver så godt han kan i boken å føre forsvaret for HL og alt den stod for, og det er jo med hans bakgrunn som «frigjøringshistoriker» naturlig nok. At HL da det kom til stykket ikke klarte å gjennomføre sitt kupp tar historikeren som bevis på at den intet hadde hatt i sinne. Men han medgir dog at dette

«At enkeltpersoner siktet mot varige posisjoner, er sannsynlig». (Side 26).

Dette må da også være temmelig opplagt når en på bakgrunn av dagens maktforhold og dagens menn ser hvor flittig «patriotene» har klatret oppover fra den mere eller mindre obskure fortid.

Men tilbake til stortingspresidentenes forsøk på å sende ut oppropet 7. mai 1940. «Pressen» var den gang i hovedstaden bare fellesorganet «Oslo-pressen», som ble dirigert av en redaksjonskomite såvidt vi forstår under stram ledelse av VG's halvvrøde hjemmefrontredaktør. Et annet medlem var forsåvidt vi forstår AFTENPOSTEN's redaktør Nesse, den samme som under Quislings pressekonferanse 10. april 1940 gratulerte ham som regjeringssjef og forsikret ham om AFTENPOSTEN's fulle og lojale støtte.

Dette utvalget stoppet ganske enkelt presidentskaps opprop. Det ble dagen etter forelagt HL, som opprettholdt sperringen og erklærte at den ville bli forelagt Londonregjeringen. Den-

ne telegraferte 9. mai til Oslo:

«Regjeringen må på det sterkeste advare mot sammenkallelse av Stortinget, hvilket ikke bare ville stride mot beslutningen av 9. april 1940 (den ikke eksisterende Elverumsfullmakt), men som også kunne bevirke forstyrrelser i den ro og orden vi alle ønsker opprettholdt».

Dette siste om forstyrrelser av ro og orden kunne vel da bare sikte på HL.

Presidentskapet protesterte, men hadde jo ingen maktmidler å sette opp mot hjemmefrontens bevopnede bander, og så måtte det ta tingene som de kom. Det ble demonstrativt tilsidesatt og sjikanert. Således satte den regjeringsdelegasjon som kom fra London seg ikke i forbindelse med folkerepresentasjonens representanter.

Men om presidentskapet hadde lidd nederlag i denne omgang, var det dermed ikke avgjort noe om hvorvidt «det gamle storting» skulle innkalles. Striden herom gikk videre og vi skal komme nærmere inn på det i en tredje og siste artikkel. Vi skal her bare kortelig trekke opp situasjonen slik den i følge Wyller fortønet seg for de politiske kampaner. Som før nevnt var kong Haakon av den mening at «noen innkallelse av det «gamle» storting ikke kunne komme på tale».

«Både Stortingets og regjeringens framtid var, hver for seg høyviktige spørsmål. Men samtidig var de bare to sider av ett og samme problem: knuten het det parlamentariske system, og spørsmålet var i hvilken grad det skulle gis prioritet til fortrensel for andre verdier. Lett nok å formulere i dag, var det få som så det klart den gang: gas parlamentarismen høyeste prioritet, fantes ingen vei utenom Det 89. Storting. Ingen parlamentarisk regjering var tenkelig uten et storting i funksjon. En hver plan om regjeringdannelse med gamle eller nye medlemmer som ikke samtidig forutsatte tillitsbasis i et Storting, var av utenomparlamentarisk karakter. Innkalte man Stortinget, fulgte at regjeringen måtte bli en parlamentarisk regjering. Slik var de to hovedproblemer intimt sammenvevd — slik vedble de å være det til avklaring forelå.

Både kong Haakon, regjeringen Nygaardsvold og HL, for ikke å snakke om et stort men ukjent antall andre, tenderte i lang tid — dels til og forbi krigens slutt — mot løsninger som strengt tatt var ikke-parlamentariske». Side 43. (Uthevelsene av oss).

Rettsikkerheten

Rettsikkerheten er i den aller største fare her til lands, forkynner forretningsorganet «Farmand». Men merk dere, det er senhøstes 1963 at bladet er blitt hisset til dåd, senhøstes for atten år siden gav bladet sin tilslutning til det som da skjedde, og har senere vært temmelig sparsom med kritikkens ord over oppgjøret med landssvikene. Det er redaktøren ganske uforståelig at noen kunne eller kan bli nasjonal socialist, det er for ham uttrykk for barbari, brutalitet, rettsfornektelse og sinnssyklighet.

Hva er det da som denne høst har hisset «Farmand» til dåd på rettsikkerhetens vegne? Bladet er hvitgløden over at mange nordmenn får «føle på kroppen» — og pengepungen at det ikke råder rettsikkerhet i landet og at Holler ikke kan stilles for Riksrett. Holler kan vi fort gjøre oss ferdige med, Selmer og hans menn kunne bli stillet for Riksrett og bli dømt avdi Venstre hadde flertall i Tinget, Holler kan ikke komme for Riksrett fordi folkedemokratene har flertall i Tinget. Om en nordmann får «føle på kroppen» d. v. s. mister friheten, skjer det i henhold til vår straffelov og etter lovbunden prosess. Når en nordmann får «føle på pengepungen» d. v. s. må avgi sitt rørlige eller urørlige gods, så skjer dette i henhold til skattelovgivningen (skatt m. v.), straffeloven (bøter og inndragning)

Trykkfeilsdjevelen

hadde herjet ganske kraftig i siste nummer av avisen. Først var de to begynnelselinjene i kaptein Lærums nyttårsdikt på 2. side blitt maltraktert. De skulle lyde:

«Jeg dømmer ikke og klagevæl jeg kjenner ei».

I O. K.'s artikkel «Finnes det et liv etter døden?» er det i avslutningen på side 7 (nest siste avsnitt) blitt en nesten komisk feil, idet Quisling er tillagt følgende besynderlige uttalelse: «Virke i åndens rike inn på de jødiske forhold til Gudsrikets vekst og stå til vern om den sjel en har kjær».

Slik skulle det ha lydt: «Virke i åndens rike inn på de jødiske forhold til Gudsrikets vekst og stå til vern om den sjel en har kjær».

HAR DE SIKRET DEM
«SANNHETEN OM QUISLING?»

Overfør kr. 9,— til vår postgiro 16 450 og De får boken tilsendt.

Folk og Lands Bøktjeneste

eller som ekspropriasjon mot full erstatning. Og hjemmen, lovene, er alle vedtatt i fredstid av Tinget uten press ovenfra eller utenfra. Ingen proklamerer fra utlandet at nå akter vi å komme hjem for å dømme levende og døde.

Men vi forstår hvorfor «Farmand» er gått i panser og plate — høstens hendinger. I sitt korte fravær fra statsministerstolen forfattet Gerhardsen er erklæring om opprettelse av Statens Forretningsbank og om en langt skarpere statlig kontroll med de private banker og forsikringsselskaper. Folkesosialistene vil nok vite å holde Gerhardsen varm, og høstens valg viste tydelig at folkedemokratene har et sikkert flertall innen velgermassen. De såkalte næringsdrivende frykter for å få en flis i fingeren, derfor «Farmand», men da vi fikk en tømmerstokk i hodet, fikk føle på kroppen og pengepungen, da samtykket de næringsdrivende og mente at vi fikk straff som fortjent.

A. D.

Monstrum horrendum

En dommers stilling er ikke lett. Han er ikke mer fri enn en fange. Han er mindre fri: Han er fange hos den han dømmer. Dommerens situasjon er alltid tragisk, — hvis han ikke har den slags rettskaffenhet som heter blindhet, den begrensning som bare kan følge vedtektene, loven, — og intet mer.

Denne refleksjon gjort i normal rettstid av en forfatter kan la seg høre og reflekteres over.

I unormal rettstid og i fredstid, som i Norge etter 1945, ble dommerne ikke fange hos han de skulle dømme, og de ble heller ikke slått med rettskaffenhetens blindhet.

Tvertom, dommerne ble fanget inn i en rettsløs masespsykose og dømt etter lover på tvers av grunnlovens klare bud om forbud mot å gi lover tilbakevirkende kraft. Dommerne dømt videre på feilaktige grunnlag ved å underslå den sannhet, at det var Frankrike og England som krenket Norges nøytralitet for dermed å provosere tyskernes okkupasjon av landet vårt, samt ved å skjule sannheten om krigens opphør som er fastslått i kapitulasjonsdokumentet av (Fort. s. 3)

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Redaktører:

ODD MELSON, ansvarlig
ALEXANDER LANGERamndal og landssvik-
oppgjøret

Den mangeårige formann i Stortingets justiskomité, og dermed en av de hovedansvarlige for at en til denne dag ikke har tatt konsekvensen av nye opplysninger og en bedre erkjennelse ved å revidere det såkalte rettsoppgjøret, venstremannen Lars Ramndal — forøvrig en av DABBLA-DETS kjelegriser — har i en uttalelse til AFTENPOSTEN uttrykt sin bekymring over at ikke alle kollegene i justiskomiteen er villig til fortsatt å skyve denne sak fra seg og overlate den til det de skyldige griper etter som et nødanker: historiens dom.

Det kan ikke komme «noe godt» ut av å ta denne sak opp til debatt og til behandling nå, sier herr Ramndal, og vi kan forstå ham hvis han i første rekke tenker på rettssvikerne og ikke på de justismyrdede. Skjønt en god samvittighet og følelsen av å ha gjort en gammel urett god igjen, burde da være «noe godt» selv i de kretser Ramndal representerer.

Overrettsakfører Sverre Helliksen, som i årrekker i skrift og tale har ført en uforferdet og utrettelig kamp mot «rettsoppgjøret», har ikke ladt stortingsmann Ramndal dø i synden og har sendt ham et brev, som vi har hatt anledning til å se. Han kommer her inn på en rekke avgjørende punkter, som det kan være grunn til å understreke også her på denne plass.

Helliksen understreker at den ledende folkerettskyn-dige Oppenheim i sin «International Law», slår fast at bare okkupanten kan endre et lands straffelov, at okkupantens bestemmelser er legale, og at en eksilregjering som vender tilbake må respektere okkupantens bestemmelser. Dette er de rettskyn-diges tolkning av den Haagerkonvensjon, som av det norske storting er gjort til norsk lov og for den avgjørende bestemmelse, Landkriksreglementet artikkel 43, inntatt i Norsk Lovtidende 1910, side 500.

Artikkel 43 sier at okkupanten plikter «at gjenoprette og sikre den offentlige orden og det offentlige liv». Derfor har okkupanten den hele lovgivningsrett, «den lovmessige makt», mens eksilregjeringen ingen har. En slik regjering har heller ingen adgang til å skremme de hjemmeværende med dødsstraff til å motarbeide den ro og orden okkupanten plikter å opprettholde, i første rekke av hensyn til de hjemmeværende selv. En slik opptreden er lovbrudd mot den stortingsvedtatte artikkel 43.

Både professorene Skeie og Castberg hevdet allerede i 1945 det som artikkel 43 bestemmer, men ellers var norske jurister lite interessert i og kjent med folkeretten. Noe som i særlig grad må ha vært tilfelle med eksilregjeringens justisdepartement under ledelse av Terje Wold, som er opphavet til de skandaløse, ulovlige anordninger og de unorske bestemmelser om dødsstraffer, særdomstoler og kollektivt erstatningsansvar m. v., og den tragiske splittelse av det norske folk som her ble foreviget. Londonregjeringen bygget, som den selv hevdet, på det falsum som kalles «Elverumsfullmakten». At det var et falsum må Terje Wold ha vært klar over siden han selv var tilstede på stortingsmøtet i Elverum 9. april 1940.

Overrettsakfører Helliksen slår fast noe alle er enige om, at de som under okkupasjonen overtrådte noen paragraf i den norske straffelov selvsagt kunne straffes, men ikke av særdomstoler. Og de som ikke hadde overtrådt straffeloven — og det var det overveiende flertall av dem som ble dømt under landssvikoppgjøret — kunne overhodet ikke lovlig settes under tiltale. Det er utvilsomt juss.

Det kan idag synes utrolig at domstolene la de åpen-

Ingen ro omkring «rettsoppgjøret» i Stortinget?

TRASS I STERKE BEKLAGELSER FRA RAMNDALS SIDE

Vi siterer fra AFTENPOSTEN og viser til dagens lederartikkel:

«Meget tyder på at det blir en bred debatt om landssvikoppgjøret når Stortinget i løpet av våren skal behandle stortingsmeldingen og den 544 sider store innstilling fra det sakkyn-dige (!) utvalg om hele rettsoppgjøret etter krigen. Saken ligger fremdeles i Stortingets justiskomité, som tar sikte på å avgi innstilling før påske.

Justiskomiteens formann, Lars Ramndal (v), sier til Aftenposten at han for sin del ville se det som en fordel om det ble minst mulig debatt om landssvikoppgjøret på det nuværende tids-

bart ulovlige anordninger til grunn for sine dommer, men prestisjehensyn må ikke idag hindre at rettfærd endelig skjer. Stortinget må ved lov oppheve alle de ulovlige dommer og dermed bygge bro over kløften i vårt folk. Og det må fremfor alt ikke følge den invitt fra Justisdepartementet, som er en åpenbar falitterklæring og en skam for et sivilisert land som hevder å være en rettsstat, den om å vente til oppgjøret kan sees i «historisk lys». For hva hjelp kan det være i det for de titusener av norske Dreyfuser som har vært ulovlig fengslet i årevis, som er plyndret for alt, og som har fått slekt og venner myrdet på særdomstolens bud?

At ikke alle Ramndalene skammer seg!

punkt. En slik debatt kan vanskelig føre noe godt med seg.

— Personlig ser jeg det slik at det riktigste ville være at man ganske kort henviser til sakens dokumenter og til komitéinnstillingen, og at man så foreslår meldingen om landssvikoppgjøret vedlagt protokollen. Men slik saken ligger an for øyeblikket, er det også muligheter for at det kan bli fremsatt et konkret forslag. Debatt unngår man i all fall ikke, så mye forstår jeg! sier justiskomiteens formann.

Forbundet for Sosial Oppreisning, bestående av tidligere NS-folk, har gjort flere framstøt overfor Stortinget med sikte på å få en revisjon av etterkrigsoppgjøret. Noen alminnelig revisjon er det imidlertid neppe grunnlag for, skal man dømme etter de uttalelser som tidligere er fremkommet i Stortinget. Forbundet betegner rettsoppgjøret som «stridende mot såvel norsk lov som folkeretten».

*

Såvidt AFTENPOSTEN, Vi kan supplere opplysningene med at overrettsakfører Helliksen i tillegg til sin bok «Tenk selv», som er oversendt Stortinget, også har sendt justiskomiteen en ny utførlig redegjørelse omkring «rettsoppgjøret». Den er temmelig lang, men vi synes den er av så stor interesse foran Stortingets behandling av saken at vi skal gjengi den i endel numre fremover. Vi påbegynner med forfatterens samtykke offentliggjørelsen om fjorten dage.

I forbindelse med denne sak, nevner vi at FOLK OG

LANDS BOKTJENESTE fortsatt kan levere Helliksens bok «Tenk selv» (pris kr. 10.-) og Forbundets henvendelse til Stortinget (pris kr. 1,—). Vi minner også om den norske oversettelsen av professor Unstads «Sannheten om Quisling» (Pris kr. 9,—). Ved bestilling kan beløpene overføres vår postgiro 164 50 med anførsel på talongen om hvilke bøker ønskes. De blir da sendt portofritt. Ved oppkrav kommer porto og gebyr i tillegg.

Monstrum horrendum —

(Forts. fra s. 2)

10. juni 1940 tilbørlig underskrevet av begge de stridende parter. Et statsdokument som til latterlig ble påstått usett av landets utenriksminister, landets statsminister og landets forsvarsminister inntil de tre herrer ble konfrontert med sine egne påtegninger. Samtlige kunne ikke hugse eller huske (alt ettersom). Kanskje remind passer best?

Etter all den rettsløshet som begynte i 1945 og som fremdeles hersker i og med at de urettmessig dømte ca 60 000 medlemmer av Nasjonal Samling ennå ikke har fått den offisielle oppreisning de har krav på, må en ha lov å nytte denne artikels overskrift som utlagt lyder: Begavede menn uten moralske prinsipper.

For ønsker ikke Norges akademikere, iberegnet juristene, å regnes for å være begavede? Eller er det en feilvurdering av oss som urettmessig er blitt påført landssvikstemplet og nedstyrtet i diskrimineringsmørket?

A.

Jødediskriminering i Russland?

En har det av en eller annen grunn travelt i Vesten med å understreke hvorledes jødene blir forfulgt i Russland. Med tanke på den rolle nettopp jødene spilte og har spilt i det røde Russland, har vi litt vanskelig for å tro det. Her er et klipp fra den svenske LO-publikasjonen «Metallarbetaren». Bladet har et veldig oppslag over hele siden med teksten: «Judehatet i Sovjet har ledarnas tysta gillanden».

I vårt klipp er kanskje underskriften vanskelig å lese. Vi gjengir den derfor i norsk oversettelse: «Forsvinn fra Moskva, står det på den plakaten som for en tid siden var satt opp ved Gorkijgaten, den store paradegaten i Moskva. Bortsett fra denne oppfordring hadde plakaten en tegning av et ugress med jødebode opprykket med roten».

Jeg var Mussolinis hemmelige agent

VII.

Den dramatiske reise til Rom.

17. august om aftnen kom jeg tilbake til Villà Palmieri, noe som vakte stor forbauselse da det ikke var gått mere enn 24 timer siden de så meg der sist. Situasjonen var nesten uforandret. Jeg bestemte meg til å passere fronten ved daggry. Nå kjente jeg jo veien og følge meg sikrere.

Jeg skal ikke gi noen detaljert beskrivelse av denne tredje frontpassering. Jeg skal bare nevne at jeg kom usett til Piazza Cavour, men i en regn av skudd på kryss og tvers. Partisanene kom og gikk mens de ropte ordre til hverandre i nesten to timer. Jeg hadde gjemt meg bak en av dørene inn til en gårdsplass og mere enn én gang gikk partisanene forbi meg på mindre enn en meters avstand uten å oppdage meg. Da det ble lys dag nådde jeg de engelske forposter som fremdeles var i Via Cavour, og gikk så gjennom byen, kom over Arno og tok inn på Palazzo Pitti, hvor jeg på forrige tur hadde lagt merke til at det var organisert en hjelpestasjon for flyktninger som skulle sydovert. Jeg befant meg blant ca 100 mennesker, hvorav mange hadde ventet 10 dager uten å få plass på en lastebil. Jeg kunne ikke vente så lenge, derfor forlot jeg stedet og gikk nedover Via Cassia i håp om bedre hjelp ved en annen hjelpestasjon i Pozzibonsi, hvor man hadde sagt meg det var lettere. To ganger ble jeg stanset av det engelske politi. Blant de mange ordre som engelskmennene hadde utstedt, var det nemlig en som forbød folk å gå på steder som lå nærmere fronten enn 40 km. uten spesiell tillatelse. Begge ganger klarte jeg meg ved å si at jeg var fra stedet og at jeg skulle besøke en syk slektning som bodde like i nærheten.

I Pozzibonsi var det også en mengde mennesker som ventet på å komme sydovert. Jeg bestemte meg derfor til å dra avsted på egenhånd. Delvis tilfots og delvis med bilskjuss kom jeg til Rom på 4 dager uten vanskeligheter. Jeg fikk også anledning til å gå rundt Viterbo flyplass, som var proppfull av fly av alle størrelser og typer. Den siste del av reisen foretok jeg på et tog av kuvogner, som det er overflødig å si var overfylt av flyktninger. Det lykkedes meg å komme på ved Orti. Det var en konvoi som hadde gått fra Firenze dagen før. Alle flyktingene hadde allierte tilatelses-

Arkitekt

HUSTAD

Bærumsvn. 5 — Ø. Ullern
Telefon 55 61 29 — Oslo

sedler som så skulle kontrolleres i Rom på Termini stasjon. Jeg hadde ingen seddel og følgelig måtte jeg undgå kontrollen. Mitt håp var å kunne komme av i utkanten av Rom på Tiburtina stasjon, men

Av CARLA COSTA

det var umulig da toget ikke stoppet der.

Det var ikke mere tid å miste, så jeg gjorde meg klar til å hoppe av i fart like etter at vi hadde passert Tiburtina. Men først da oppdaget jeg at jernbanelinjen var bevoktet med en neger på hver 100 meter. Jeg regnet nøyaktig ut avstanden mellom hver, tok mot

til meg og hoppet. Jeg falt som en sten på marken og rullet så ned over en skråning. Lynsnart var jeg oppe igjen og løp alt jeg orket under rop fra flyktingene og skrål og skudd fra vaktene. Få minutter etter spaserte jeg rolig omkring i Roms gater.

Jeg var meget beveget. Dette atter å være i min egen by, besatt av fienden, og særlig det å vite at jeg ikke var langt fra hjemmet mitt og mine foreldre som jeg ikke måtte besøke, gikk dypt inn på meg. Jeg forsøkte å komme over disse følelser ved å se meg godt omkring og merke meg alt av interesse. For å kunne se mere på en behagelig måte, tok jeg spurvognen.

Da jeg gikk av vandret jeg ned til byens sentrum, og i mange timer gikk jeg rundt som i drømme uten nesten å huske hvorfor jeg var kommet hit til Rom. Så hørte jeg noen rope på meg. Jeg snudde meg fort og foran meg stod en mann hvis navn jeg ikke nevner, og som jeg visste var en glødende fascist. Jeg ble derfor glad og gikk henrykt mot ham, men gledens varte ikke lenge, for han sa: «Dro du ikke avgårde med oberst David's gruppe?» — «Å, jeg forstår», fortsatte han med en ondskapsfull mine. «Du er kommet tilbake på en misjon. Hør her, Carla. Det er slutt, forstår du. Vi har tapt krigen, det er ikke mere å gjøre. Gå tilbake til dine foreldre hvis du ikke har vært der ennå. Og hvis du ikke er kommet hjem til ikveld, så angir jeg deg til de allierte». Og dermed gikk han.

FOLK OG LANDS MINNEALBUM :

Falt i øst i kampen for Europa

43.

Dødsdans i Prag

En roman om pragerrevolusjonens dager i 1945

«Jeg vet hvem hun er», hvisker en ganske ung prostituert. «Det kan være kvinnen som Libuse fortalte om. Rudis Libuse, vet du Richard?»

«Det er det samme hva Libuse har sagt. Her, Karoline», Richard stikker en nøkkel til en av kvinnene. «Løp inn på rummet mitt og hent de to flaskene i nattbordet mitt. I den ene er det olje, i den annen ren sprit. Jeg har spart sammen litt sprit, vi fikk jo en flaske hver uke til desinfeksjon. Mesteparten har jeg drukket opp, men resten vil kanskje klare seg. Hent flaskene og også esken med forbindingssaker som også skal være i nattbordet».

Karoline støter i døren sammen med en mann som sleper på en madrass. Marta Konrad blir lagt forsiktig på maven, under hodet har hun de to putene.

Den unge prostituerte står på knærne på en stol og forteller hulkende: «Jeg var jo tidlig imorges i Holleschowitz, hos mor, men den gamle var ikke der skjønt hun alt hadde rummet sitt fullt av tyske saker. Nå, og så hørte jeg, ikke sant Richard, det vet du også, at Rudi var blitt formann i nasjonalkomiteen og at Libuse ikke ville være med på det. Hun har alltid vært en tapper pike Li-

buse. Godt, tenkte jeg, gå bort til henne, kanskje hun vet hvor lenge denne fordømte revolusjonen vil vare ennå. Hun var i kjøkkenet, i vertshuset «U Korinku». Hele vertshuset var forgrått. Verten, vertinnen, hele kjøkkenet. Fordi disse udyrene fra nasjonalkomiteen og også de andre — kvinnen er angivelig bruden til en tsjekkisk offiser som hentet tyske panservogner da leken begynte. Men folkene våre knallet ham naturligvis straks ned, og kvinnen — kvinnen brente man offentlig et hakekors inn i ryggen på. Og —», hvisket hun videre, «nå leter man overalt etter henne. Som folkefiende. Hun skal henrettes offentlig. Men Libuse sa at kvinnen ikke var riktig, og at hun i høyden hørte hjemme på et anstendig sinnssykehus».

«Sinnssykehus, vås», fnyser verten rasende. «Hun vil nok komme seg. Det er ikke rart at det klikker for henne med slike djevelske pinsler!»

Karoline strømmer inn med vaskekurven full av alle flaskene og eskene fra Richards nattbord. «Finn ut den riktige selv», sier hun tilfreds.

Fru Blümelein og Michaela har gnidd av hendene først med såpe og så med alkohol og prøver nå sammen å gi Martas stakkars rygg litt lindring. En prostituert blar i en skitten kalender som har hengt på veggen i årevis og leter ivrig etter hva man skal gjøre med brannsår. «Ikke vann», staver hun. «Olivenolje eller — —»

«Hvor skal den stakkaren gå hen i den tilstand», jamrer fru Blümelein.

«De ser meg ut til å være en like ekte sigøynerske som herren er lege», flirer verten godmodig. «Hvor skulle fruene gå? Hun blir naturligvis her!»

«Men hun blir jo eftersøkt», forsøker den unge prostituerte å motsi ham. «Nå, og så? De der ute kan dra — De undskylder nok, søster».

«Nei, piken har rett», sier Martin. «Her kan hun ikke bli. Banden kunne drepe dere alle sammen. Jeg vil ta henne med. Men først må jeg snakke litt med deg, Richard. Kan vi gå inn på rummet ditt?»

«Hvorfor alt snakk og alle spørsmålene», blander den surøyede seg i debatten. «Vi er ikke så bløte som De tror, min herre! Vi vet forlenget at søsteren og sigøy-

Fort. side 7

Analfabetenes diktatur

TO FEMTEDELER AV MENNESKEHETEN KAN HVERKEN LESE ELLER SKRIVE, MEN VIL LIKEVEL BESTEMME OVER VERDENS SKJEBNE I FN.

I DEUTSCHE WOCHEN-ZEITUNG skriver dr. Peter Kleist etterfølgende tankevekkende artikkel:

FN av idag. U Thant ønskes tillykke som generalsekretær av et fint triumvirat: USA's Adlai Stevenson, Sovjets Valerian Zorin og sin burmesiske landsmann U Tin Maung.

FN har forlenget gjennom en av sine organisasjoner UNESCO gitt ut et verdenskart som viser utbredelsen av analfabetismen i verden. Av dette kart fremgår det med forferdende tydelighet at skillet hvit-farget ikke bare dreier seg om hudfargen men om folkenes kulturelle nivå. 700 millioner mennesker, det vil si to femtedeler av jordens befolkning, kan hverken lese eller skrive. Bortsett fra japanerne, finnes det intet farvet folk som har bare utsikt til innen overskuelig tid å bibringe sine borgere sivilisasjonens grunnbegreper.

Riktignok har UNESCO til hensikt gjennom veldige, verdensomfattende anstrengelser i løpet av en generasjon å senke antallet av analfabeter med 300 millioner. I samme tidsrum vil tallet på jordens mennesker ha øket med 700 millioner. Ved slutten av FN-anstrengel-

Og her fører det stolte Albions hertuginnen av Kent opp festpølonaissen med den store (og røde) Nkrumah fra Ghana.

sene vil det altså finnes minst 400 millioner flere analfabeter.

For tiden stiger tallet med 25 millioner årlig. Med hvilke midler UNESCO vil gjennomføre sin plan er uklart. Man må vite at skolevesnet under avkoloniseringen ikke er blitt utbygget, men redusert. Misjonsskolene ble lukket. I deres sted er det ikke blitt satt noe likeverdige.

Den som i dag spør svarte elever om de yrker de tar sikte på, vil i hundre tilfeller neppe en eneste gang høre læreryrket nevnt. Advokat og kjøpmann er favorittene, så følger leger og først langt ut i rekken yrker som teknikere, agronomer eller håndverkere, d.v.s. de yrker som bortsett fra lærerstanden, byr forutsetninger for å mestre de oppgaver som overbefolkningen og ønsket om hevet levestandard krever løst.

Hva det betyr for den økonomiske utvikling kan man telle på den ene hånds fingre. Et bitte lite skikt av den nye frihets profitorer tror automatisk å kunne sette seg i stedenfor de «overflødige» hvite. Med den freidighet som er egen for deres rase, benytter de seg av de midler som deres føringsposisjon gir dem. Slik vokser hurtig kløften mellom ofte grotesk luksus og massens elendighet, den som ikke har ventet seg annet av «Uhuru» (frihet) enn fremtidig bare å behøve å arbeide enda mindre enn før.

Vestens utviklingshjelp — gitt for ved hevning av levestandarden å ta vinden ut av seilene på kommunismen —

gjør imidlertid kløften dype-re og bredere, fordi den direkte eller indirekte blir avskummet av førerskiktet. Til de brede masser når den ikke, og kan ikke nå fordi forutsetningene for det mangler hos nettopp disse masser.

Det som UNESCO's verdenskart imidlertid særlig klarlegger er den politiske side av saken, som virker i to retninger. For det første står vesten med sine tyve stemmer i FN overfor et fiendtlig flertall på sytti ti-åtti stemmer, som sammensettes av noen latinamerikanske stater, den store afro-asiatiske gruppe og de kommunistiske land. Skaperne av vår nuværende livsform står altså overfor den masse av ignoranter som ikke lenger kan overvinnes med stemmesedlen.

Analfabetenes herredømme — men også det er bare en av de store skinnforestillinger som kjennetegner vår verden. For — og det er den annen virkning — disse analfabeter hersker naturligvis ikke. De er det lette bytte for dyktige og hensynsløse demagoger som utlegger slagordet «one man — one vote!» (en mann, en stemme) på sin måte, nemlig: bare en mann og bare en stemme!

Til et demokrati hører nå engang et «demos», et folk. Det finnes imidlertid — i all fall i Afrika — riktignok flere raser og utallige stammer, men ennå intet sted noe folk, som vil være i stand til å styre seg selv som en nasjonal enhet. Det er ikke kolonistorenes skyld. For også i Etiopia, som har vært fritt i 2000 år, eller i Liberia, som ble selvstendig for mere enn 100 år siden, har alle forsøk på å skape en nasjon mislykkedes.

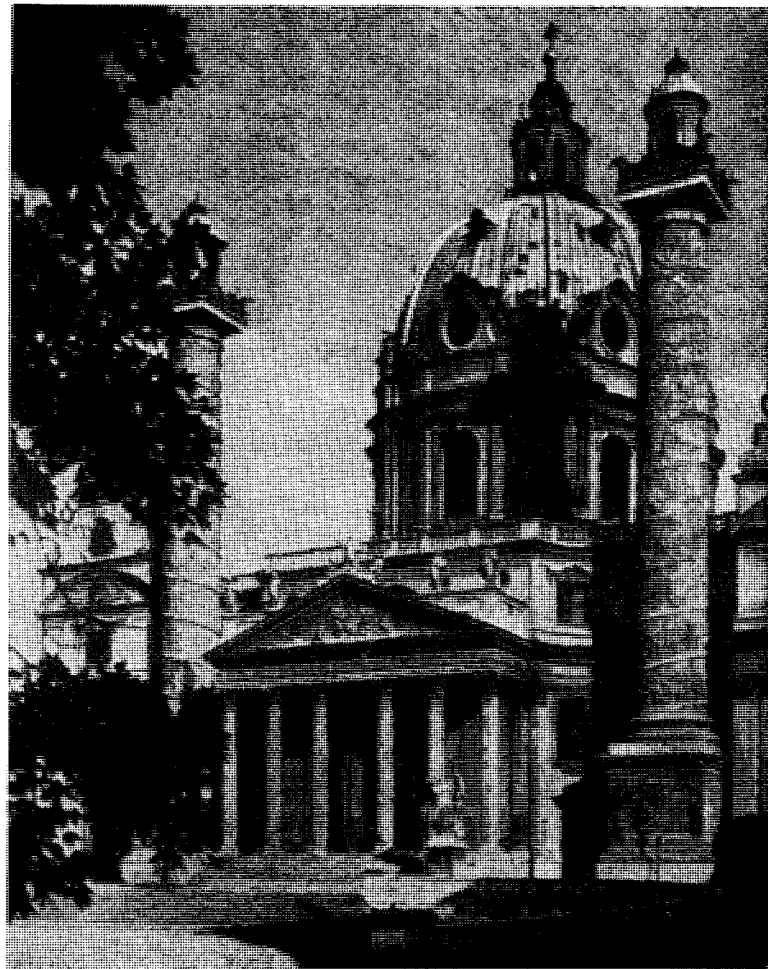
Forts. side 6

Kwama Nkrumah fra Gullkysten (Ghana) holder sitt intog i FN.

Bibeln och Vi

Av kyrkoherde em. VIKTOR VALLBERG

Karlskirche i Wien.

I en Stockholmskyrka hölls under hösten 1958 en serie av följande föreläsningar: «Bibeln och den moderna vetenskapen», «Bibeln och det moderna samhället», «Bibeln och den moderna människan».

I anslutning till de nämnda skulle man också kunna uppsätta ett antal närsläktade problem.

Såsom en betydelsefull fråga skulle man kunna uppsätta ämnet «Bibeln och bibelkritiken». På vissa håll är frågan så enkelt avfärdad, att någon kritik får inte förekomma. Men där sakligt tänkande förefinnes, kan man endast anse att en fördomsfri behandling av Bibeln är förmånlig för

Sanningen, som Bibeln själv sätter över all oärlighet. Därför kan man även uppsätta problemet: Det Gamla och det Nya Testamentet.

Under århundraden gällde den s. k. bokstavsinspirationen, som inom 1600-tals ortodoxismen t.o.m. fick uttryck i formeln, att författarna voro «den heliga Andes pennor». För de judiske skriftlärde var också Gamla Testamentet skrivet av Gud själv. Gud hade därvid varit så inspirerad, att han dagligen läste i sin egen skrift och det med sådan vördnad att han ej satt utan stod vid läsningen.

Det var givet att när den kritiska tanken vaknade hos människorna skulle en ny uppfattning av Bibeln och dess tilkomst få en helt annan utgångspunkt än den bokstaveliga inspirationen. Uppfatningen om Bibelns tilkomst blev nu den historiska, d. v. s. Bibeln hade tillkommit under olika historiska skeden under 1.500 år. I vilken mån en gudomlig inspiration kan förekomma, blir nu en svår och delikat fråga. Hur enkel var däremot den gamla inspirationstron! Där slapp man alla samvetskomplikasjoner. Men hur mycket sannare kan ej den senare uppfattningen vara! Bedömningen

Forts. side 7

Analfabetenes diktatur - -

Forts. fra side 5

Begge land blir i dag, på samme måte som også tallrike nydannede stater, regjert ved hjelp av en liten profilerende gruppe som blender massen med operetteaktig prakt og holder den nede med naken makt.

At disse politikere føler seg tiltalt av det sovjetiske eksempel er forståelig, likevel er det forståelig at de opprettholder en skinnendemokratisk fasade for å oppnå vestlige utbetalinger, uten hvilke det raskt ville være slutt med deres statskunst.

Økonomisk hjelp har åpenbart trådt i stedet for de tidligere straffeekspedisjoner. For de blir planmessig fortsatt også om ambassadebygninger brennes ned, om egne statsborgere blir drept eller plyndret eller utvist i flokkevis.

I Tanganyika ble en hvit «død» i fengslet fordi han hadde forsvart seg mot angrep fra en svart. I Kenya ble en engelsk parlamentar erklært persona non grata fordi han hadde uttalt seg for en føderativ forfatning.

«Afrika-Post» i Pretoria beretter at dpa-representanten Günter Krabbe ble utvist fra Ghana fordi han hadde våget å skrive noe i sine beretninger som ikke stemte helt med Ghanas offisielle oppfatning. Det samme skjedde i Tanganyika med fire evangeliske pastorer, deriblant den tyske misjonær F. H. Lamparter. Safari-hotellet i Arusha i Tanganyika ble lukket av de svarte myndigheter og dets direktør med familie (innbefattet den tyske schäferhund) utvist fra landet, fordi de europeiske gjestene i spisesalen ikke hadde reist seg ærbødig nok da Guineas president Sekou Touré trådte inn.

I Kenya forordnet den svarte innenriksminister Daniel Moss at alle borgere, det vil altså også si de hvite, hadde å bøye seg ærbødig for Mau-Mau-føreren og nåværende ministerpresident Jomo Kenyatta og hans tre koner når han viste seg offentlig eller kjørte forbi dem i sin bil.

I Nyassaland, hvor det ble utferdiget en lignende forordning, ble nylig en østerriker og hans to barn slått sammen på det grusomste av livvakten til nasjonalistlederen Banda, fordi han angivelig ikke i tide hadde gjort plass for vognen til Banda som kjørte forbi.

Men dette er småting likeoverfor den kjennsgjerning

og mere tilbøyelig til å underkaste seg flertallsbeslutningene til en forsamling hvor det, som sagt, er i håpløst mindretall. Og det ikke bare i internasjonale spørsmål men også i saker som gjelder dets indre kompetanse.

Det var de farvede staters stemmer som berøvet den britiske Commonwealth Sør-Afrika, som engang ble kalt diamanten i verdensrikets krone. Det var hensynet til analfabetenes havesyke, som beveget vesten til å prisgi sine statsborgere i Sydøstasia, i Vestafrika eller i Kongo til fremmed vilkårlighet. Det er vestens politiske viljeløshet som tillater og begunstiger

angrepshandling, og avgir innstilling eller vedtar hvilke forholdsregler i henhold til artikkel 41 og 42 det skal gripes til for opprettholdelse eller gjenoppbyggelse av verdensfreden og den internasjonale sikkerhet.

Herav fremgår umiskjennelig hva som er ment, nemlig mellomstatlige stridigheter som kunne føre til en trussel mot verdensfreden. Og bare ved slike er FN berettiget til overensstemmende med artikkel 41 og 42 — «å gripe til forholdsregler, ved hvilke våpenmakt ikke kommer til anvendelse».

Denne klare ordlyd har imidlertid for eksempel ikke hindret India i med all energi å verge seg mot en be-

stats indre anliggende, nemlig asiatenes og andre farvedes politiske situasjon i Sør-Afrika.

Hva Nehru riktignok fortiet: den sørafrikanske regjering har i lang tid anstrengt seg for å bevege flest mulig av de 500 000 indere i Sør-Afrika til å reise hjem, fordi de som utbyttere i pengesaker spiller en temmelig sørgelig rolle overfor de i pengesaker mindre bevandrede negere. Enhver som vender tilbake får fri reise og en godtgjørelse på bortimot 700 kroner. Dog har bare 750 indere gjort bruk av denne begunstige siden annen verdenskrig. Siden 1945 har rundt regnet 33 000 indere og pakistanere illegalt innvandret til Sør-Afrika, fra frihetens paradiset til undertrykkelsens helvete!

Analfabetflertallet i FN lar seg riktignok ikke influere av denne folkeavstemning. Det krever en streng våpenembargo mot Sør-Afrika, for en dag å kunne slå ihjel de tre millioner hvite, som av det sterile land har skapt hele Afrikas skattkammer, med våpen som de får levert fra øst og vest, hvorunder Bundesrepublikken ikke har unnsatt seg for å utdanne svarte krigshetsere i våpenkunsten. Hvem bryr seg om at både FN-chartret og bonnergrunnen forbyr forberedelse av og føring av angrepskriger.

De vestlige stater deltar i denne heksesabbat fordi de mener at de ikke for én afrikansk stats skyld kan forsøkt sympatien til de 34 andre afrikanske stater. De løper etter den gode viljes Fata Morgana, som de i det lange løp ikke kan kjøpe med utviklingshjelpens milliarder.

Men Washington holder sta fast på den utopi å kunne forme med dollars en verden som beveges av ganske andre drifter. Washington klamrer seg like hårdnakket til den demokratiske skinnform i disse land, som på grunn av manglende kultur og evne til kultur tvangsmessig lar sine innbyggere tendere mot autoritære regjeringsformer.

Efter at hele fastlandskina ble bragt ut av hendene på den autoritære Chiang Kai-shek og over i «agrarreformatoren» Mao Tse-tungs makt, lykkedes det USA's statskunst også på Kuba, i Sydkorea og nå i Sydvietnam å fullbyrde den ønskede dreining mot venstre, hvorunder det ikke ble særlig beklaget som en skjønnehetsfeil dette at kort før mordet på president Kennedy ble presidenten i Sørvietnam ombragt - blant andre.

En «diktator» mindre, men også en antikommunist mindre. Mere enn 30 av 42 provinsdirektører er blitt avsett efter statskupet i Saigon. Derefter har 169 av de 219 forsvarslandsbyer i det truede Mekongdelta tilbakelevert regjeringen sine våpen, fordi troen på en virksom motstand hurtig har svunnet.

Kambodsja har straks trukket den slutning å gi avkall på enhver amerikansk militær- og økonomisk hjelp, og å ordne seg med den annen side, som ansees som sterkere og mere målbevisst, med Rødekina.

I Thailand har kommunistene efter førsteminister marskalk Sarit Thanarats død gjort vesentlige fremskritt, i Laos er USA praktisk talt helt utsjaltet. Filipinene er mere interessert i sine landkrav mot det antikommunistiske Malaysia enn i SEATO's funksjonsdyktighet, og Sukarno understøtter dem og venter på rustninger fra Sovjetsamveldet for å utvikle sine foretagender mot Malaysia ytterligere. Og endelig er gjennom den militære understøttelse av det nøytralistiske India den eneste, faste pilar i SEATO, Pakistan begynt å vakle og søker tilknytning til Rødekina.

I mellomtiden er Pekings ministerpresident med sin utenriksminister og en veldig stab av andre medarbeidere underveis på en reise gjennom Afrika, hvor han hos 15 stater har kunnet takke for støtte til Kinas opptagelse i FN og hvor han i fire stater, nemlig Algeri, Ghana, Guinea og Somalia finner jorden forberedt for et nært politisk samarbeide.

Chou En-lai setter naturligvis inn sin gule hud som hovedfaktor i propagandaberegningen, fordi Kina efter sitt «sprang tilbake» ellers ikke har rart å by på. Denne triumf er overlegen ikke bare overfor det hvite vesten, men også overfor den siste store, hvite kolonimakt, mot det hvite østen, mot Sovjetsamveldet.

Det er den hvite rases store tragedie at den efter to selvmorderiske verdenskriger også nå likeoverfor rasekonflikten er innviklet i øst-vest-striden, noe som lammer det i beslutsomheten til å bevare sin livsform.

Det finnes alvorlige mennesker, som mener å kunne flykte ut av denne splid gjennom kapitulasjon overfor østen. De glemmer at det da ikke er mere å bevare for vesten. De folk som ble umyndiggjort av proletariske klikker ville være mindre enn analfabeter.

Chou En-lai og Nehru.

at det av FN, som skal tjene freden mellom folkene, er blitt et instrument for innblanding i folkenes indre anliggender helt til åpen voldsanvendelse.

Det lyder som hån når president Johnson i plenarforsamlingen i New York feiret FN som det virksomste instrument ved oppbyggingen av en bedre verden i en epoke av fredelig omveltning og tilsikret den fortsatt enhver understøttelse av USA.

USA bidro i 1946 til FN-budsjettet på 24 648 000 dollars med 9 859 200 dollars. Dengang var det 51 medlemmer. Idag er medlemstallet 111 og budsjettet beløper seg til 536 362 000 dollars, hvorav USA betaler 246 726 520 dollars, hvorav USA betaler 246 726 520 dollars, d. v. s. nesten halvparten.

Zansibar vil som nytt medlem, hvis det da overhodet betaler, utrede hele 0,04 % av FN's årsbudsjett og for det kan det gjøre krav på samme rettigheter som USA.

Kapitel VII i chartret sier:

«Sikkerhetsrådet har hver gang å fastslå at det foreligger en trussel mot freden eller en

handling av den indisk-pakistanske grensekonflikt i sikkerhetsrådet. Sardar Patel, dengang stedfortredende indisk førsteminister, erklærte i en tale i Bombay:

«Det finnes krefter i England, som stiller seg mot India, idet de planlegger å bringe vår disput (med Pakistan) inn for FN. Men vi vil ikke tåle noen innblanding i våre indre anliggender, heller ikke om det skulle bety enden for India eller Pakistan — ja selv verdens ende».

Nå er den indisk-pakistanske konflikt helt åpenbart en internasjonal sak som truer freden og som utvilsomt også kunne vokse ut til en verdenskonflikt, noe Patel jo selv antyder. I samme åndedrag å betegne den som et indre anliggende for India er absurd.

Men det samme India skrek i vilden sky da et annet indre anliggende, nemlig grensekonflikten med Kina, truet den indre sammenheng i denne stat som består av 90 % analfabeter.

Og det samme India har siden 1946, d. v. s. så lenge FN har bestått, anstrengt seg for å blåse opp til en trussel mot verdensfreden en sak som utelukkende er en medlems-

Øst - Vest, To verdener —

Fort. fra side 1

ne støter sammen og den fredelige sameksistens lider skibbrudd.

Hvorfor denne overdrevne bekymring forresten, hvis uoverensstemmelsene blott var av innenrikspolitisk art? For bare en 20-30 år tilbake var der som bekjent ikke grenser for velvillighet og imøtekommenhet i forholdet mellom USA og USSR. Den gang var det mektige og til dels usynlige bånd som forenet de to giganter, bånd som gikk langt tilbake til en felles opprinnelse.

La oss se litt nærmere på disse «forskjellige» systemene som har så vanskelig for å komme ut av det med hverandre. Allerede de respektive statsbetegnelsene USA og USSR røper en sjelden analogi. (Dette for å være vennelig). I den første finner vi det såkalte demokrati, hvor folket «styrer» i kraft av sin stemmerett. Noen steder kalles det også sosialdemokrati når det har en sterk venstre-radikal slagside.

I den andre har man med en grotesk sans for samtendenser i sprogpolitikken gått et skritt videre og skapt glosen «folkedemokrati». Dette vel for å antyde at folket ikke blott «styrer» ved hjelp av sin stemme, men at det helt og holdent selv har overtatt makten, og at valget dermed bare er en formalitet. I det siste tilfellet kalles det «proletariatets diktatur», og i det første «flertallets rett» eller «flertallsprinsippet».

I praksis kommer det ut på ett: det Hamsun kalte den «uvaskede bæreme» har overtatt ledelsen av statsskipets farefulle seilas. Det kan diskuteres hva som lyder verst, enten slagordet «Flertallet har alltid rett» (fordi det er flertallet) eller «Føreren har alltid rett» (fordi han er en ener). Vi minnes det gamle ord: «Om 50 000 mennesker sier noe dumt, så er det dumt allikevel».

I Øst har man sosialisme, med et annet ord kalt statskapitalisme. I følge sin definisjon betegner dette det forhold at staten eier og forvalter produksjonsmidlene.

TANNLEGE MAAMOEN

Hansteensgt. 2
Tlf. 44 43 33

Tannlege

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

ANNELISE PAROW

TANNINNSETNING

Trondheim

Kommunistene har her ved hjelp av proletariatet erobret statsmakten nedefra og driver hele samfunnet i statlig regi.

I Vest har man liberalisme, med et annet ord kalt privat-kapitalisme. Her har kapitalistene ved hjelp av storfinansens erobret statsmakten ovenfra hvorved den offisielle «regjering» er blitt redusert til et lydige redskap. Den virkelige statsmakten, nemlig storfinansens selv, kontrollerer også her naturligvis produksjonsmidlene.

Hva blir så forskjellen, kjære leser? I begge tilfelle er produksjonsmidlene — og dermed makten — konsentrert på et mektig fåtall. Og når privat-kapitalistene i USA står sammensluttet i et overnasjonalt fellesskap — og dette fellesskap i virkeligheten kontrollerer statsmakten, ja utgjør den egentlige statsmakt uten reservasjoner — hva blir da egentlig forskjellen? Nyanseringen stats- og privatkapitalisme er bare kineseri.

De vestlige høyredemokrater krever stadig at staten ikke skal være forretningsdrivende, men bare ta seg av organisasjon og administrasjon. Forretningsdrift og politikk er i deres øyne to uforenlige virksomheter. Det ville derfor være logisk til gjengjeld å kreve at de forretningsdrivende (kapitalistene) på sin side ikke befattet seg med politikken, men dette er selvsagt den eneste betingelse de ikke vil gå med på. Ser man nemlig på en stat som f. eks. USA så har jo nettopp der disse to fagområder vært kombinert så lenge USA har eksistert som stormakt. Det ryktet som sier at USA tjener penger på alle kriger har således en dyp rot i virkeligheten. Men kapitalistene har oversett at krigen foruten en forretningsmessig og militær side også har en politisk og det er grunnen til at USA vant krigen men tapte freden.

I sin målsetting er de også praktisk talt like, de to. Amerikanerne forkynner den fullstendig bastardiserte En Verden og russerne tar sikte på det Kommunistiske arbeiderparadis. Så langt som hit er det ingen annen forskjell enn at de begynte arbeidet i hver sin ende. Opprinnelig var det den samme Ene Verden de skulle nå frem til. Men de som begynner i hver sin ende, de møtes en gang på halvveien. Og i mellomtiden er de begge vokset seg sterke. Det man nu er uenige om er ikke målet — men om hvem som skal fullføre

USA OG KUPET I SØR-VIETNAM.

På bakgrunn av mordet på USA's president Kennedy, som vakte slik forferdelse verden rundt, kan det være sunt å minnes et annet mord på et statsoverhode, som gikk temmelig upåaktet for seg bare noen få uker før mordet på Kennedy. Det gjaldt riktignok en farvet statspresident, men i den syke hvite verden burde jo det gøre forferdelsen enda større. Vi tenker på det mord på den sørvietnamesiske statspresident Ngo Dinh Diem og hans bror Ngo Dinh Nhu, som man åpent beskylder USA for å stå bak. Madame Ngo Dinh Nhu har nå henvendt seg til FN og krevet at mordet må bli undersøkt av en uavhengig og fordomsfri undersøkelseskomisjon. Blant annet krever hun undersøkt «i hvilken grad visse amerikanske kretser hadde medvirket ved kupet», som det heter i et Reuter-telegram.

OGSÅ PEKING VIL HA SAMEKSISTENS.

Den kinesiske ministerpresident Chou En-lai har i et intervju med det franske fjernsyn uttalt seg for en nær forbindelse mellom Rødekina og Frankrike og har understreket Pekings beredskap til fredelig sameksistens «også med vestlige land».

TYSK SKIBSFART.

Ved utgangen av året 1963 seilet 2687 skib under vesttysk flagg. Med 5,34 millioner br. t. er den vesttyske handelsflåte i dag større enn

verket. For oss andre blir resultatet bare en gradsfor-skjell.

Dette er i virkeligheten de to «alternativer» som bys oss aftenlendere i dag. Med andre ord et valg som er like udemokratisk som i noen av de diktaturstater man fremholder for oss som et skrekens eksempel på ufrihet og tvang. Vi har jo også bare en ting å velge mellom. Og når noen foretar de første famlende forsøk på å skape et enhetlig Europa, avvises det som «et illusorisk tredje standpunkt». Rom ble ikke bygget på en dag, heter det,

Har De husket bladpengene

noensinne før i den tyske handelsskipsfarts historie.

FØRSTE BANTUSTAT I SØRAFRIKA.

Gjennom en proklamasjon av den sørafrikanske statspresident Swan er Transkai blitt konstituert som autonom forbundsstat i republikken Sør-Afrika. Parlamentet i hovedstaden Um-tata, som består av 45 medlemmer valgte ved alminnelige valg, og 64 representanter fra bantuhøvdingenes krets, har valgt til landets førsteminister høvdingen «keiser» Mantanzima. Transkai, som ligger ved kysten av det indiske hav er av samme størrelse som Sveits og har ca. 1,5 millioner innbyggere, derav ca. 20.000 hvite som ingen rettigheter har i den nye forbundsstat og som i løpet av inneværende år skal overflyttes til områder hovedsakelig kolonisert av hvite i Sør-Afrika. Opprettelsen av den autonome forbundsstat er et ledd i regjeringen Verwoerds apartheidpolitikk.

STERK SOVJET UBÅTFLÅTE.

Den røde flåte forføyer nå i følge britiske admiralitetsoppgaver over 465 undervannsbåter, av hvilke 10 er atomdrevne og bestyrket med raketter for midlere avstander. 105 av ubåtene er Østersjøen, 145 i arktiske farvann, 140 i det fjerne østen og 75 i Svartehavet. En holder på å modernisere ubåtflåten, slik at den i sin helhet skal bli atomdrevne. Årlig blir 5-6 slike båter ferdig og utskiftet med eldre typer.

måtte visse erfare at Europa ikke ble ødelagt i to verdenskriger.

Det er — i teorien — mulig at et «tredje» Europa atter vil forene de to supermaktene til en anti-europeisk enhetsfront, men denne mulighet reduseres for hver dag med de nye maktgrupperinger som verdenspolitikken kan oppvise. Kloden er ikke lenger to-delt, men minst tre-delt. Og hvis Europa om få år greier å manifestere seg som en ny faktor vil den være fire- eller kanskje fem-delt. I en slik situasjon vil ikke Europa under noen omstendighet bli stående alene. Dette vet supermaktene utmerket godt — det var på tide at europeerne selv ble klar over det.

Europa har en fremtid — men den består ikke i en atomfri buffersones skjebne.

LUDENDORFBEBEGELSEN FIKK MEDHOLD.

2. kammer i Bremer Verwaltungsgesicht har erklært oppløsningen av «Ludendorff-Bewegung - Bund für Gotterkenntnis og forbudet mot bevegelsens blad «Hohe Warte», som ble utferdiget i 1961, for ulovlig, idet Landesregjeringen ikke har adgang til å oppløse foreninger hvis virksomhet strekker seg ut over forbundsområdet.

VESTTYSK KRIGSBEREDSKAP.

Den vesttyske regjering arbeider med opprettelsen av «krigssikre» kringkastingsstasjoner i Nord- og Syd-Tyskland for å sikre forbindelsen mellom regjering og offentlighet i krisetider. I den forbindelse kan nevnes at antall radiomottagere i Bundestyskland nå er steget til 17 millioner.

TROTSKIS MORDER PÅ FLUKT.

Trotskis morder, som kalte seg Mercader, og som etter sin benådning var kommet til Prag med sin hustru, synes ikke lenger å føle seg sikker i Tsjekkoslovakia. Han har skaffet seg et tsjekkisk pass lyden- de på et tsjekklingende navn og har begitt seg avsted til Sør-Amerika. Før avreisen gav han uttrykk for at han følte seg usikker.

FORBUNDETS KONTOR

i Kierschows gt. 5, Oslo er åpent alle hverdager undtatt lørdage fra kl. 10 til 15. Sekretæren treffes bare onsdag, torsdag og fredag i hver uke mellom klokken 11 og 15 — Telefon 37 76 96.

FOLK OG LAND

Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96
Boks 32 14

Ekspedisjonstid alle hverdager undtatt lørdage kl. 10-15. Redaktør Melsom treffes onsdag - torsdag og fredag kl. 11 til 15.

Abonnementspriser:

Kr. 36,— pr. år, kr. 18,— pr. halvår i Skandinavia. Utlandet: Kr. 40,— pr. år, kr. 20,— pr. halvår. — I nøytralt omslag innenlands: Kr. 46,— pr. år, kr. 23,— pr. halvår.

Løssalg kr. 0,85.

Annonsepris kr. 0,40 pr. mm og spalte.

Bruk postgironr. 16 450.

Utgever A/L Folk og Land